

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนจากโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน กรณีศึกษา บ้านแม่มาลัยและบ้านดงป่าล้าน ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนและบริบทโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน ศึกษาสภาพสังคมในปัจจุบัน ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนและคาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการฯ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการฯ

ผู้ศึกษาได้ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพบูรณาการกับการวิจัยเชิงปริมาณ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่ การจัดประชุมกลุ่มย่อยรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการใช้แบบสอบถาม เพื่อเพิ่มน้ำหนักของคำตอบที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ จากนั้นนำข้อมูลต่างๆ มาจัดเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ เชื่อมโยง และประมวลผล

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของบ้านแม่มาลัยและบ้านดงป่าล้าน ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ริมสองฝั่งถนนหมายเลข 107 (เชียงใหม่-ฝาง) ลักษณะเป็น

สังคมถึงเมืองถึงชนบท มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย ตามระบบความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเครือญาติใกล้ชิดชาวบ้าน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและค้าขาย

2. ในอนาคตหากมีโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชิงใหม่-แม่ฮ่องสอน อาจส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบ ต่อบ้านแม่มาลัยซึ่งเป็นย่านการค้าเก่าแก่และบ้านคงป่าล้าน ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานีต้นทาง อาจเกิดผลกระทบดังนี้

2.1 ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวิถีชีวิต คาดว่าจะเกิดผลกระทบทางบวก เช่น การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เกิดการจ้างงาน การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับตำบล รวมถึงการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ ส่วนผลกระทบทางลบ เช่น การขยายตัวเป็นชุมชนเมือง ชุมชนขายสินค้าได้น้อย ผู้โดยสารรถประจำทางลดลง สูญเสียพื้นที่ทำกินกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

2.2 ด้านสาธารณสุขและสุขภาพ คาดว่าจะเกิดผลกระทบทางบวก เช่น ระบบบริการสาธารณสุขดีขึ้น มีบุคลากรทางการแพทย์เพิ่มขึ้น ผลกระทบทางลบ เช่น การก่อสร้างส่งเสียงรบกวน การเรียนการสอน อาจเกิดโรคระบาดหรือโรคติดต่อ เกิดปัญหาขยะและน้ำเสีย สถานบริการสาธารณสุขที่มีอยู่ในพื้นที่อาจไม่เพียงพอ

2.3 ด้านการท่องเที่ยวและความงามตามธรรมชาติ ผลกระทบทางบวก เช่น มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการร้านอาหารและซื้อสินค้ามากขึ้น ผลกระทบทางลบ เช่น มีร้านค้า ร้านอาหารภายในสถานีทำให้นักท่องเที่ยวไม่ไปใช้บริการจากชุมชน สูญเสียทัศนียภาพของป่าไม้และพื้นที่สีเขียว

2.4 ด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ผลกระทบทางบวก เช่น แหล่งโบราณคดี และประวัติศาสตร์เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมากขึ้น ผลกระทบทางลบเช่น บดบังทัศนียภาพของวัด อาจทำให้วัดได้รับความเสียหายจากการถูกกระทบกระเทือนในระหว่างการก่อสร้าง ส่งผลกระทบด้านจิตใจ ความเชื่อและความศรัทธาของประชาชน

3. แนวทางป้องกันและลดผลกระทบทางลบ และเตรียมพร้อมกับการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น มีดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวิถีชีวิต ควรมีการมาตรการรับคนในท้องถิ่นเข้าทำงาน มีการจัดอบรมอาชีพแก่คนในชุมชน จัดสรรผลประโยชน์ให้กับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ โดยขอให้ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการค้าขายสินค้าบริเวณสถานี ด้านสาธารณสุขและสุขภาพ ควรทำการก่อสร้างในช่วงปิดภาคเรียนเพื่อไม่ให้เกิดกระทบการเรียนการสอน มีการตรวจสุขภาพ ทำทะเบียนประวัติคนงาน มีระบบกำจัดขยะแบบครบวงจร โดยการร่วมมือระหว่างชุมชน เจ้าของโครงการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการท่องเที่ยวและความงามตามธรรมชาติ ควรตัดต้นไม้เท่าที่จำเป็น สิ่งก่อสร้างต่างๆ ควรจัดสภาพให้กลมกลืนกับธรรมชาติและเน้นวัฒนธรรมล้านนา ด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ขอให้ย้ายจุดก่อสร้างออกจากวัดประมาณ 1 กิโลเมตร ควรมีการควบคุมการแต่งกายของนักท่องเที่ยวหรือผู้จะเข้าชมสถานที่สำคัญ ให้มีความสุภาพเรียบร้อย และส่งเสริมวัฒนธรรมดั้งเดิม

This study, namely, “Social Impacts on the quality of life of people from the Chiang Mai-Mae Hong Son Rope Way Project : A Case Study of Mae Ma Lai Village and Dong Pa Lun Village, Kheelek Sub District, Mae Tang District , Chiang Mai Province”, aimed to study the community context and structure of the Chiang Mai-Mae Hong Son Rope Way Project, examine the quality of life and the potential impacts on the local people, and propose the recommendation to mitigate the negative impacts from the project.

Qualitative and quantitative studies were applied to collect the data through the local meetings, participation observations, interview, questionnaires and the use of content analysis was used to analyze the data. The study revealed that the study area was located on the road 107 (Chiang Mai-Phang), with a suburb type. People had a simple life style and social kinship system. They were mostly farmers and merchants.

If there was a Rope Way Project, they would be same positive and negative impacts on Mae Ma Lai and Dong Pa Lun Villages. The positive impacts on socio-economic and life style were to generate incomes to the community’s members, and could enrich tourism at the local level. The negative impacts could be the problem with less local transportation such as buses, loss the agricultural area. The positive health and sanitation impacts could be the improvement of public health system, and increasing of health personnel. However, the negative impacts might be the noise pollution, communicable disease, waste and water pollution, and shortage of health centers. An increasing of the tourists might need more restaurants and local products, but they might not buy them from the community services, resulting in a loss of green area. While the historical areas might popular among the tourists, but they might be damaged.

This study recommended that the project should employ the local people, and share the potential benefit to the community. The project should be constructed during the semester break in order to avoid noise pollution, health cares, waste management system, in cooperation with the local authority. In addition, the project should be friendly to the environment and local culture. The project construction should be located at least 1 Km. from any historical area, and encouraged the tourists to understand the local culture.